

UKONČEME ŘETĚZEC NÁSILÍ NA ŽENÁCH A DÍVKÁCH!

FAKTA, PŘÍBĚHY A KAMPANĚ
EVROPSKÁ ŽENSKÁ LOBBY

Navzdory pozitivnímu vývoji ve vyrovnávání postavení žen a mužů v posledních desetiletích neexistuje na světě jediná země, kde by nedocházelo k násilí na ženách a dívkách ze strany mužů. V životech žen jen stěží najdeme oblast, v níž by každá z nás nebyla vystavena hrozbě či skutečnému násilí ze strany mužů. V zemích Evropské unie zažila každá třetí žena starší 15 let fyzické či sexuální násilí, což se týká 62 milionů žen.

Násilí mužů na ženách nezná zeměpisné hranice, nemá věkové omezení a nezohledňuje třídní, rasové ani kulturní rozdíly. Bere na sebe mnoho různých podob a zahrnuje širokou škálu pachatelů od nejbližších partnerů a členů rodiny, spolupracovníků a známých až po cizí muže a zástupce institucí, jako jsou policisté, zdravotníci, učitelé či vojáci. **Všechny formy násilí mužů na ženách jsou propojeny a vytváří řetězec násilí**, jak ho v roce 1988 popsala profesorka Liz Kelly z londýnské Metropolitní univerzity. Násilí mužů na ženách se projevuje mnoha různými způsoby, od zjevného porušování práv žen až po rafinované či překroucené formy ovládnutí ženských životů, jejich těl a sexuality.

Násilí mužů na ženách souvisí jednoznačně s kulturou sexismu v naší společnosti a s nepřímými formami násilí na ženách, kterými jsou chudoba žen, ekonomická závislost žen, nerovnost výdělků a důchodů, nevyrovnané zastoupení žen a mužů v politice a rozhodovacích pozicích a neexistence paritní demokracie, nerovný přístup žen k veřejným službám a běžným produktům (včetně zdravotní péče, vzdělání, kultury, dopravy, bydlení, médií atd.), sexistické stereotypy v médiích a podobně.

Cílem všech forem násilí na ženách je ženy umlčet a udržet je v podřízeném postavení.

Přerušit řetězec násilí mužů na ženách a dívkách je proto nezbytnou podmínkou k dosažení skutečné rovnosti mezi ženami a muži! Nastal čas naslouchat hlasům obětí a přeživších a ukončit přetrvávající beztrestnost pachatelů tím, že budou čelit spravedlnosti v celé Evropě!

Ukončení všech forem násilí na ženách a dívkách musí být neodmyslitelně spojeno se závazkem Evropské unie a všech jejích členských států dosáhnout genderové rovnosti a podpory práv žen, základních hodnot Evropské unie, jak je uvedeno v Článku 2 Smlouvy o Evropské unii a v Listině základních práv Evropské unie.

Každá iniciativa usilující o zastavení násilí na ženách by měla obsahovat komplexní politický rámec zahrnující všechny úrovně, který se bude zaměřovat přímo na násilí mužů a bude tento problém a jeho důsledky dostávat do popředí napříč celým politickým spektrem.

“NÁSILÍ NA ŽENÁCH JE TO, CO ŽENY DEVASTUJE, OVLÁDÁ, PONIŽUJE A UDRŽUJE V PODŘÍZENÉM POSTAVENÍ.”

Eve Ensler, zakladatelka V-Day, globálního hnutí za ukončení násilí na ženách a dívkách

Násilí na ženách a dívkách je celoevropským problémem a vyžaduje politické řešení na evropské úrovni:

- uznání ze strany Evropské unie a členských zemí všech forem násilí, jehož se dopouštějí muži na ženách jako součást řetězce násilí páchaného na ženách jen proto, že jsou ženami;
- ratifikaci a implementaci Istanbulské úmluvy institucemi Evropské unie;
- ratifikaci a implementaci Istanbulské úmluvy všemi členskými státy Evropské unie;
- přijetí strategie a směrnic Evropské unie zajišťujících potrestání všech forem násilí páchaného muži na ženách a dívkách a poskytování pomoci a podpory přeživším;
- ustanovení koordinátorky či koordinátora Evropské unie pro ukončení násilí na ženách a dívkách v rámci aktivit Evropské komise v oblasti rovnosti žen a mužů
- pravidelné konzultace a udržitelné financování ženských organizací poskytujících podporu přeživším ženám a dívkám a rozvoj kampaní na obhajobu a zvyšování povědomí o rovnosti mužů a žen na místní, státní i evropské úrovni.

Obsah tohoto materiálu vychází z příspěvků sekce odborných spolupracovnic Evropské ženské lobby (European Women's Lobby, EWL) zabývajících se násilím na ženách. Evropská ženská lobby je jedinečnou organizací, která byla založena před dvaceti lety, sdružující 35 žen z předních nevládních organizací, akademického sektoru a ženských organizací, které usilují na státní i mezinárodní úrovni o ukončení násilí na ženách. Sekce Evropské ženské lobby zabývající se násilím na ženách podporuje činnost členských organizací Evropské ženské lobby po celé Evropě.

V tomto dokumentu jsou uvedena fakta, příběhy a kampaně, které dokazují existenci násilí na ženách a dívkách v dnešní Evropě. Existuje mnoho dalších inspirativních možností, jak ukončit násilí na ženách a dívkách, které se do tohoto dokumentu již nevešly. Chcete-li se o této problematice dozvědět více, kontaktujte členské organizace Evropské ženské lobby. V České republice se můžete obrátit na Českou ženskou lobby, www.czlobby.cz, info@czlobby.cz.

www.womenlobby.org
Facebook: European Women's Lobby
Twitter: @EuropeanWomen

NÁSILÍ PÁCHANÉ MUŽI V RODINĚ A V PARTNERSKÝCH VZTAZÍCH

95%

všech násilných činů odehrávajících se v domácím prostředí je pácháno muži na ženách.

43%

žen v zemích Evropské unie od svých 15 let zažívá psychické týrání ze strany partnera.

50

žen týdně je v Evropě zavražděno současným či bývalým partnerem.

- Průzkumy odhadují, že **30 %** žen-migrantek bez dokladů bylo v Evropě vystaveno v posledních 12 měsících domácímu násilí.
- Ženy s handicapem jsou o **40 %** více ohroženy domácím násilím než ženy bez handicapu.
- **1** ze **4** žen v Evropě starších 60 let zažila v uplynulých 12 měsících zneužívání nebo násilí.
- **5** ze **6** žen v Rakousku neoznamuje nejzávažnější případy domácího násilí policii ani žádné jiné instituce.

„Dobro vítězí nad zlem; to pro mne znamená holandský azylový dům pro ženy **Orange House**,“ říká Mimi. Mimi žila řadu let v nefunkčním vztahu s násilnickým manželem, který ji hrubě bil a ponižoval. Bodem zlomu, kdy se rozhodla od manžela odejít, byl okamžik, kdy jí nejstarší syn řekl: „Mami, jsi strašně unavená. Vždycky jsi myslela na druhé a teď bys měla myslet na sebe.“ Odešla i s dětmi a už se nikdy nevrátila. Pobyt v azylovém domě a psychologická pomoc, které se jí a jejím dětem dostalo, ji motivovaly a posílily k tomu, aby po určité době dokázala bývalého manžela kontaktovat a postavit se za sebe. „Když jsem byla doma, byla jsem jiný člověk. Teď v azylovém domě jsem se zase stala tou Mimi, kterou jsem vždycky byla. Jsem svobodná, vrátila jsem se. Mimi je zpátky.“

Kampaň **IC Change (Velká Británie)** si klade za cíl zviditelnit realitu násilí mužů na ženách a dívkách ve Velké Británii, a to včetně násilí mezi partnery. Kampaň se zaměřuje na informování veřejnosti a usiluje i o to, aby vláda dostala svému závazku ratifikovat Istanbulskou úmluvu ve Velké Británii. Kampaň vede skupina složená výhradně z dobrovolnic a dobrovolníků a má podporu řady britských ženských organizací z Anglie, Severního Irsku, Skotska i Walesu. Velmi úspěšná strategie této kampaně vedla k přijetí zákona, který nařizuje britské vládě vypracovat harmonogram pro ratifikaci Istanbulské úmluvy.

Bližší informace: <http://icchange.co.uk/2017/04/28/iclaw/>

Ve Velké Británii probíhá rozsáhlá akce **Ukončeme násilí na ženách (End Violence Against Women, EVAW)**, kampaň nazvaná „Služby chránící ženy“ prosazující právo žen na odborné podpůrné služby, jež zásadním způsobem pomáhají ženám a dívkám uniknout před násilím a znovu se postavit na vlastní nohy. Rostoucí počet přeživších žen a dívek po celé Velké Británii hledajících odbornou pomoc se stále potýká s překážkami v důsledku snižování a netransparentního rozdělování zdrojů na sociální služby.

Bližší informace: <http://www.endviolenceagainstwomen.org.uk/>

SEXUÁLNÍ NÁSILÍ A SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ

Každá druhá žena v Evropské unii starší 15 let má zkušenost se sexuálním obtěžováním.

Ve Švédsku **4 z 5** žen starších 15 let zažily sexuální obtěžování.

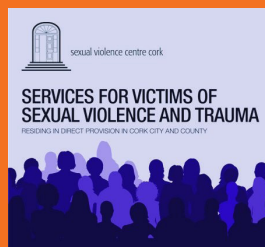

Každých **5** minut je ve Francii znásilněna žena, to je **205** znásilnění denně.

- **61 %** osob s handicapem starších 15 let v Evropě má zkušenost se sexuálním obtěžováním.
- **1 z 10** žen v Holandsku byla v průběhu svého života znásilněna.
- Téměř **1 ze 2** Malťanů (**47 %**) si myslí, že si ženy často obvinění ze zneužívání a znásilnění vymyslejí nebo přehánějí.
- Více než **1 ze 2** obyvatel Rumunska (**55 %**) věří, že pohlavní styk bez souhlasu lze v určitých situacích omluvit opilostí či vyzývavým oblečením.
- **2 ze 3** obyvatel České republiky (**63 %**) si myslí, že žena je v určitých situacích částečně spoluzodpovědná za své znásilnění, zejména pokud se chovala koketně nebo byla opilá.
- **85 %** žen ve Velké Británii ve věku 18-24 let má zkušenost s obtěžováním na veřejnosti a **45 %** žen zažilo nechtěné doteky. Průzkumy ukazují, že pokud se proti obtěžování ohrazují ženy jiné než bílé barvy pleti, naráží na lavinu rasismu.

Dovile Masalskiene, odborná spolupracovnice sekce pro ukončení násilí na ženách a dívkách Evropské ženské lobby z Litvy a z Informačního centra pro ženské otázky, uvádí: „Sexuální násilí ze strany partnera představuje v Litvě tabu a ve většině případů se nepovažuje za násilí, ale za povinnost manželky. V případě, že je oznámeno domácí násilí, může se jednat pouze o fyzické násilí, nikoli násilí sexuální. Oběti znásilnění jsou stále obviňovány, a proto mají strach oznamovat znásilnění na policii. Pokud se ženy přesto odhodlají znásilnění oznámit, čelí během soudního procesu sekundární viktimizaci. Jsou zaznamenány případy, kdy oběť obvinil sám soudce.“

Centrum sexuálního násilí v irském Corku poskytuje komplexní nabídku služeb na pomoc ženám, které se staly oběťmi sexuálního násilí a zneužívání. Toto centrum uspořádalo nedávno ve spolupráci s více než 70 organizacemi kampaň za zlepšení irského zákona o sexuálních trestných činech. Díky tomu byl v roce 2017 přijat nový zákon, který legislativně poprvé definuje jasněji sexuální souhlas. Díky advokační práci ženských organizací sdružených v koalici **Zhasněte červené světlo** zakazuje nová legislativa také dětskou pornografií, incest, pěstování vztahu s dětmi za účelem sexuálního zneužívání a kriminalizuje nákup sexuálních služeb.

Bližší informace: <http://www.sexualviolence.ie>

UKONČEME ŘETĚZEC NÁSILÍ NA ŽENÁCH A DÍVKÁCH

PROSTITUCE

9 z 10 žen provozujících prostituci by s ní rádo skončilo, ale necítí se toho schopné.

68%

osob provozujících prostituci naplňuje kritéria posttraumatické stresové poruchy ve stejné míře jako váleční veteráni a oběti mučení.

60 až 90 % osob provozujících prostituci bylo v dětství sexuálně zneužíváno a týráno.

Různé evropské studie poukazují na to, že **60 až 95 %** žen provozujících prostituci bylo znásilněno nebo fyzicky napadeno.

- Zranitelné a diskriminované menšiny provozují prostituci častěji než většinová populace. Například **98 - 99 %** osob provozujících prostituci v Curychu pochází z Maďarska a **80 - 85 %** z nich jsou romské ženy.
- Ve Francii se roční náklady na pomoc osobám provozujícím prostituci odhadují na **252 až 370** milionů eur.
- Ve Francii mají ženy provozující prostituci **12x** vyšší pravděpodobnost, že spáchají sebevraždu, než většinová společnost.
- **54 %** osob využívajících služeb prostituce přiznalo, že se dopustilo agresivního chování vůči partnerce či partnerovi, která prostituci neprovozovala.

Z důvodu vážných finančních problémů strávila Marie Merklinger tři roky v německém sexuálním byznysu. „Když jsem chtěla odejít, zadrželi mne, abych zůstala a soustředila se na zlepšení prodeje svých sexuálních služeb.“ V roce 2011 se jí konečně podařilo najít zaměstnání mimo sexuální byznys a s prostitucí skončila. Poté však upadla Marie do stavu bezmoci, zoufalství a deprese. Hledala někoho, kdy by jí pomohl a s kým by si mohla promluvit, ale vzhledem k německým zákonům nic a nikdo takový nebyl. V zemích, kde je prostituce vnímána jako „zaměstnání“, tato podpora neexistuje. Nyní je členkou **SPACE International**, mezinárodní sítě přeživších poskytovaní sexuálních služeb.

V roce 2013 založilo 7 francouzských mládežnických organizací síť s názvem „**Mládež pro zrušení prostituce**“, která vnesla do veřejné debaty o prostituci pohled mladých lidí právě v době, kdy byl projednáván zákon severského modelu. Feministická organizace **Osez le féminisme** vytvořila krátký hraný film s názvem „Prostituce - práce jako každá jiná?“ odsuzující vnímání prostituce jako normální ‚sexuální práce‘. Tato aktivita mládeže sehrála v dubnu 2016 klíčovou roli při schvalování francouzského zákona za zrušení prostituce, který zbavuje trestního postihu osoby provozující prostituci a podporuje je a také trestně stíhá všechny formy kuplířství, zprostředkování a nakupování sexu a zavádí vzdělávací programy o rovnosti a respektu.

Bližší informace: <https://generationabolition.wordpress.com>

OBCHODOVÁNÍ SE ŽENAMI

- Ženy tvoří **85 %** všech obětí obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a jsou zneužívány k prostituci.
- V Evropě je pravděpodobně až **140 000** obětí obchodování se sexem, asi třetina pochází z balkánských zemí.
- V evropské studii zabývající se rozhovory se ženami, které se staly obětí obchodování s lidmi, uváděly téměř všechny ženy (**95 %**), že byly při obchodování fyzicky nebo sexuálně zneužívány. Tři čtvrtiny dotazovaných byly fyzicky zraněny a **90 %** uvedlo, že bylo sexuálně napadeno.
- Evropská studie z roku 2014 analyzující zájem o sexuální služby poskytované prodávánými ženami a dívkami došla ke zjištění, že hlavní motivací pro nákup sexuálních služeb je touha „moci někoho ovládat“.
- **80 %** nigerijských žen, které připluly v první polovině roku 2016 do Itálie, bylo prodáno k prostituci. V roce 2016 dorazilo do Itálie **13 000** nezletilých dětí bez doprovodu a více než **5 300** nigerijských žen.
- Obchodování s lidmi postihuje výrazněji menšiny a znevýhodněné skupiny, jako jsou etnické menšiny, migrující osoby, lidé bez domova, LGBTQ komunity a děti, které byly v dětství sexuálně zneužívány.

Blessing se narodila v Nigérii. Když přišla o otce, musela se jako nejstarší dcera spolu se svojí matkou postarat o své tři mladší bratry. Při jedné z návštěv své rodné vesnice potkala ženu, která ji navrhla, aby odjela do Itálie, kde může najít práci. Blessing chtěla finančně pomoci své rodině, tak souhlasila. Po příjezdu do italského Prata byla prodávána k prostituci. Bylo jí vyhrožováno, že musí splatit dluh 30 000 eur a pokud neposlechne, ublíží její rodině. Další mladé ženy prodávané k prostituci doprovodily Blessing na ulici a poučily ji, co má dělat s kupujícími a jakou částku si má nechat zaplatit. Jednoho dne, když byla Blessing sama v bytě, utekla. Povedlo se jí vyžebrot peníze, za které si koupila lístek na vlak do Říma, kde požádala o pomoc u ženského sdružení **Be Free**, které poskytuje pomoc a podporu obětem obchodování s lidmi v Itálii.

Nový francouzský zákon z dubna 2016 týkající se prostitutek a obchodování se ženami potvrzuje, že obchodování s lidmi přivádí obrovské množství migrantek k prostituci. Zákon proto umožňuje udělit zahraničním obětem dočasné povolení k pobytu jako ochranné opatření, kdy mohou být svědky proti těm, kteří je prodávali k prostituci. Toto ustanovení je výsledkem úsilí významných nevládních organizací, které znají realitu prostitutek a pomáhají obětem a přeživším na jejich cestě k lepšímu životu. Na výzvu význačné organizace **Mouvement du nid** se spojilo přes 60 francouzských nevládních organizací v uskupení **Abolition2012** a zavázaly se ukončit násilí na ženách. Toto uskupení sehrálo klíčovou roli v posílení hlasů nejzranitelnějších žen a dívek ve veřejné diskusi.

Bližší informace: <http://www.abolition2012.fr>

PORNOGRAFIE

11 let

je průměrný věk, kdy jsou děti v Evropě poprvé vystaveny na internetu pornografii.

2 ze **3** žen v pornografickém průmyslu trpí posttraumatickou stresovou poruchou ve stejné míře jako váleční veteráni a oběti mučení.

KAŽDOU SEKUNDU vydělá internetová pornografie více než **67 000 Kč**.

- Průzkumy zjistily, že v oblasti s větším množstvím pornografických časopisů je **vyšší míra znásilnění**.
- Muži, kteří sledují pornografii, častěji vyjadřují postoje, které **podporují násilí na ženách**, jsou **agresivní při pohlavním styku** a **nakupují sexuální služby**.
- Výzkumy bylo zjištěno, že po sledování pornografie muži udávají menší spokojenost s fyzickým vzhledem svých partnerek, jejich sexuálními výkony a mírou náklonnosti a vyjadřují větší touhu po sexu bez emoční účasti.

V knize "Pimp State" (Kat Banyard, 2016) se svěřuje bývalá pornoherečka Vanessa Belmont se svými zkušenostmi s rasismem a násilím v pornografickém průmyslu; „Řekli mi: ‚Máš štěstí, že nepracuješ pro Ghetto Gagers (jejich černošská produkce), tam jsme na černošky mnohem horší.‘ To byla úleva! Neznamená to, že by mne nezneužívali. Nebudu zabíhat do detailů, snad stačí, když řeknu, že jsem po natáčení vypadala, jakoby mě někdo zbil. Ještě že mne nenajali pro tu černošskou produkci, protože jestli se tam k černoškám chovají ještě hůř, neumím si představit, jak bych potom vypadala! Pokud tohle není rasismus, pak už nevim, co tedy je.“

Pornografie podporuje škodlivé stereotypy při zobrazování žen a mužů. Švédská ženská lobby společně se svými členskými organizacemi Unizon a Roks zorganizovala kampaň Porrfritt (Bez porna). Kampaň usiluje o to, aby se vláda zabývala negativními dopady pornografie, a žádá zavedení míst bez pornografie, jako jsou například školy a zaměstnání. V rámci kampaně proběhly semináře o negativních účincích pornografie. Vznikl manifest, který upozorňuje na škodlivost přijatelnosti pornografie a přináší návrhy opatření směřující ke společnosti bez pornografie.

Bližší informace: <http://sverigeskvinnolobby.se/en/>

**PORR
FRITT**

UKONČEME ŘETĚZEC NÁSILÍ NA ŽENÁCH A DÍVKÁCH

SEXISMUS V MÉDIÍCH, SEXISTICKÁ REKLAMA A KYBERNETICKÉ NÁSILÍ

9 z 10

mladých Švédek uvedlo, že se cítí při sledování reklam ošklivé a tlusté, což je přivedlo k tomu, že chtějí změnit svůj vzhled.

24%

Pouze ve 24 % případech slyšíme nebo čteme ve zprávách o ženách, přitom jich žije ve společnosti více než 50 %.

- Kybernetické násilí je pro ženy srovnatelně zraňující jako násilí fyzické.
- V Evropě má s kybernetickým násilím před dovršením 15. narozenin zkušenost **9** milionů dívek.
- Míra výskytu kybernetického násilí je podmíněna zejména věkem a pohlavím; **1 z 5** mladých žen ve Slovinsku zažila kybernetické obtěžování.
- Ženy starší 45 let jsou pouze na **16 %** fotografií evropských novin.

Svědectví žen z azylového domu ve švédském městě Sugtuna: „Tři mladíci byli v dubnu 2017 zadrženi za hromadné znásilnění ženy a přímý přenos tohoto hrůzného přepadení přes Facebook Live. Záznam znásilnění byl zveřejněn v soukromé facebookové skupině se 60 000 členy. Švédský soud vyslechl obžalovaného muže, který povzbuzoval při tomto aktu své přátele a 'smál se', když natáčel útok na telefon. Všichni tři muži trvali na své nevině. Dva z nich se hájili tím, že žena s pohlavním stykem souhlasila a nevěděli, že si žena nepřeje zveřejnění záběrů na internetu. Žalobci však uvedli, že tato žena byla ‚velmi opilý‘ a ‚pod vlivem drog,‘ což si muži museli uvědomit. Soudce Nils Palbrant řekl: „Není možné brát vyjádření osoby v takové situaci jako souhlas.“ Všichni tři muži museli znásilněné ženě zaplatit odškodné ve výši 335 000 švédských korun (862 000 Kč).“

Evropská koalice žen proti sexismu v médiích (WECAMS) je seskupení tří evropských ženských organizací založené za účelem ukončení sexismu v médiích a reklamě: Donne in Quota /Itálie/, Object /Velká Británie/ a Les Chiennes de garde /Francie/. Všechny tři organizace bojují prostřednictvím svých kampaní proti sexistickému, objektivizujícímu a dehumanizujícímu zobrazování žen. Tato koalice spolupracuje na ukončení sexistického zobrazování žen po celé Evropě a vyzývá vlády jednotlivých zemí k přijetí rozhodných opatření a právních předpisů týkajících se zobrazování žen v médiích a reklamě. Koalice iniciovala petici vyzývající Evropskou unii ke zpřísnění zákonů proti sexismu v médiích.

Bližší informace: <https://wecams.wordpress.com>

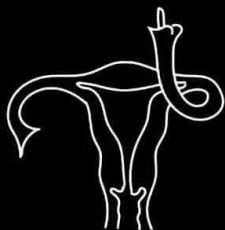
PORUŠOVÁNÍ SEXUÁLNÍHO A REPRODUKČNÍHO ZDRAVÍ A PRÁV ŽEN

- Ve 21. století **nemohou všechny ženy v Evropě naplno využívat svá sexuální a reprodukční práva**. Stát, ve kterém ženy žijí, a jejich národnost určují míru porušování jejich sexuálního a reprodukčního zdraví a práv.
- Ve **4** členských zemích Evropské unie (Malta, Kypr, Irsko a Polsko) mají ženy zakázané nebo omezené právo ukončit své těhotenství a v několika dalších zemích jsou jim kladeny překážky.
- V **17** státech Evropy jsou transgender osoby, které chtějí legálně změnit své pohlaví, stále nuceny podstoupit sterilizaci.
- Romské ženy, ženy s handicapem a transgender osoby jsou v Evropě nuceny ke sterilizaci, která představuje závažné narušení tělesné integrity, svobodné volby a práva na sebeurčení v reprodukčním životě.
- V Itálii odmítá **70 %** gynekologů pracujících ve státních nemocnicích provádět potraty z důvodu výhrady svědomí s odvoláním na učení církve a tím je omezováno právo žen na sebeurčení v souvislosti s těhotenstvím.
- Náhradní mateřství je součástí celosvětového obchodu s dětmi a ženami, který zneužívá těla žen a jejich reprodukční orgány.

Centrum pro práva Romů tlumočí slova přeživší ženy: „V okamžiku, kdy jsem pochopila, co se stalo /sterilizace/, mne napadlo, že je to proto, že jsem žena Romka. Říkali nám, že Romky by vůbec neměly mít děti. Pamatuji si, že to říkala už sociální pracovnice mojí mamince, když jsem byla malá holčička. Bylo to tak nespravedlivé, moje maminka se starala úplně sama o šest dětí. Celý život velmi tvrdě pracuje.“

MY BODY. MY DECISION.

#CzarnyProtest

Zatímco probíhá v několika zemích Evropské unie diskuse o náhradním mateřství, budují proženské organizace národní koalice ke zvýšení povědomí o realitě náhradního mateřství a usilují o jeho zákaz. Ve Švédsku, Francii, Španělsku a Itálii vznikají mimo jiné sítě, které šíří výpovědi přeživších, jakož i zásady ženských práv. Španělská síť **Red Estatal contra el alquiler de vientres** sdružující přes 60 proženských a LGBT organizací demonstrovala v květnu 2017 proti obchodu s náhradním mateřstvím v Madridu.

Bližší informace: <http://www.noalquilervientres.com>

V letech 2016 a 2017 uspořádaly proženské organizace v Polsku „**Černé protesty**,“ při nichž se tisíce lidí po celé zemi oblékly do černého na protest proti návrhu zákona, který by zavedl téměř úplný zákaz potratů. Proženské organizace celé Evropy vyjádřily polským ženám solidaritu v boji za zachování základního lidského práva rozhodovat o svém vlastním životě připojením se ke kampani. Na podporu jejich požadavků vznikla na úrovni Evropské unie petice a otevřený dopis vyzývající polské zákonodárce k předložení nového návrhu zákona, který by konečně zajistil respektování práv žen v Polsku.

Bližší informace: <https://act.wemove.eu/campaigns/abortion>

NÁSILÍ NA ŽENÁCH V ZAMĚŠTNÁNÍ

- Ve Francii je **39 %** zdravotních sester opakovaně vystaveno násilí.
- Více než polovina všech žen ve Velké Británii a téměř 2/3 žen ve věku 18 až 24 let byly v zaměstnání sexuálně obtěžovány.
- **80 %** žen pracujících ve velkých francouzských společnostech je pravidelně vystavováno sexistickým postojům a rozhodnutím, které mají negativní dopad na jejich sebevědomí, pohodu a kvalitu vykonávané práce.
- V Maďarsku se téměř **1** ze **2** dotázaných domnívá, že dotýkání se v zaměstnání přiměřeným nebo nechtěným způsobem by nemělo být nelegální.
- V Evropě byly **3** ze **4** žen ve vysokých manažerských funkcích sexuálně obtěžovány.

Projekt Evropské odborové konfederace (ETUC) **„Bezpečně doma, bezpečně v zaměstnání“** sbírá svědectví z rozhovorů uskutečněných v rámci jedenácti podrobných případových studií na evropské úrovni zaměřených na sledování vývoje v oblasti násilí založeného na pohlaví a obtěžování v zaměstnání, včetně násilí na pracovišti. Zpráva informuje o tom, jakým způsobem odborové organizace a sociální pracovníci/e řeší tuto problematiku při kolektivních i dalších vyjednáváních, jakým způsobem zvyšují povědomí o této problematice prostřednictvím školení, kampaní a jak spolupracují s proženskými organizacemi usilujícími o ukončení genderově podmíněného násilí.

Zpráva popisuje správné chování na pracovišti a ukazuje pozitivní dopad aktivit, inovací a vyjednávání odborových organizací vedoucích k podpoře přeživších a vytváření pracovišť bez násilí a obtěžování. Cílem je také zvyšovat povědomí široké veřejnosti o potřebě soustavného zohledňování aspektu genderu při řešení násilí a obtěžování na pracovišti a vydávat doporučení pro legislativní změny národních i celoevropských politik, jakož i doporučení pro aktivity a budoucí politiky odborových organizací a sociálních partnerů: <https://www.etuc.org>

NÁSILÍ PÁCHANÉ NA ŽENÁCH VE JMÉNU TRADICE, CTI ČI NÁBOŽENSTVÍ

- **51** milionů dívek po celém světě ve věku 15 až 19 let je v současné době provdáno.
- Ve Velké Británii je každoročně zavražděno **12** žen ve jménu tradice, cti či náboženství.
- **500 000** žen a dívek v Evropě žije se zmrzačenými ženskými pohlavními orgány (FGM) a každoročně hrozí zmrzačení pohlavních orgánů **180 000** žen a dívek.
- **1 428** žen či dívek se v roce 2016 ve Velké Británii vdávalo z donucení.
- Celostátní průzkum prováděný ve Švédsku odhalil, že **5 %** čili **70 000** dívek má pocit, že nemá možnost vybrat si partnera.
- Odhaduje se, že **3 780** ženám žijícím v Irsku byly zmrzačeny pohlavní orgány z důvodu tradice.
- **Každá druhá** romská dívka s nižším vzděláním se vdává před dovršením 16 let.

Belgická síť **„Manželství a migrace“** je koalicí asi 15 nevládních organizací. Tato koalice usiluje o zrušení všech forem sňatků, které ženy či muže zbavují práva zvolit si svobodně partnera či partnerku (sňatky z donucení, předčasné, dojednané, náboženské, závislostní). Koalice vytvořila informační internetové stránky popisující všechny formy sňatků uzavřených pod nátlakem a zároveň poskytuje pomoc prostřednictvím linky bezpečí. Belgický zákon zakazující sňatky z donucení je díky existenci a viditelnosti této koalice úspěšněji zaváděn do života. Mnohé ženy a dívky nacházejí díky tomu pomoc i bezpečný prostor ke sdílení.

Bližší informace:

<http://www.mariagemigration.org/index.php/fr/>

**MON MARIAGE
M'APPARTIENT**

INSTITUCIONÁLNÍ NÁSILÍ NA ŽENÁCH

NÁSILÍ NA ŽENÁCH PŘI OZBROJENÝCH KONFLIKTECH

- Ve válkách využívají muži násilí na ženách jako strategii či válečnou zbraň; to vede k objektivizaci žen jako symbolu "dobytého území".
- V době ozbrojených konfliktů jsou dívky a ženy v uprchlických táborech mnohem více ohroženy sexuálním zneužíváním a násilím.
- Mnoho žen s uprchlickým statutem uvádí, že téměř ve všech zemích, kterými prošly, byly fyzicky týrány, finančně vykořisťovány a nuceny k pohlavnímu styku s převaděči, příslušníky bezpečnostní služby nebo jinými uprchlíky.
- **75 %** dětí s uprchlickým statutem zažilo během migrace násilí a útoky ze strany dospělých.

„Otec fyzicky napadl svoji dceru, protože se provdala za muže jiného náboženství. Ve vlastní zemi nenašla tato žena dostatečnou ochranu, protože její otec byl policista. Opustila ji tedy. Požádala o azyl v Makedonii. Úřady její žádost ovšem zamítly. Tato žádost je nyní u ústavního soudu. Do rozhodnutí soudu je tato žena umístěna v azylovém středisku Vizbegovo ve Skopji, kde jsou ženy často vystaveny násilí. V zařízení, které není dostatečně osvětlené, není pro ženy dostatečně bezpečné a jehož hygienické podmínky a přístup k lékařské péči jsou omezené. V zařízení, kde jsou ženy sexuálně obtěžovány ze strany policistů a sociálních pracovníků, přičemž tyto incidenty nebyly nikdy prošetřeny, protože se je tyto ženy bojí nahlásit, aby nepřišly o právo na azyl.“ Zpráva Evropské ženské lobby #womensvoices

ŽENY V INSTITUCIONÁLNÍ PĚČI, VE VĚZNICÍCH, V UPRCHLICKÝCH TÁBORECH, V CÍRKEVNÍCH ZAŘÍZENÍCH

Česká ženská lobby, členská organizace Evropské ženské lobby, informuje o situaci žen, které se potýkají s porodnickým násilím: „Při poskytování porodnické péče v České republice je mnoho žen vystaveno porodnickému násilí. Pravděpodobně až 25 000 žen ročně je nastřížena hráz bez jakéhokoli lékařského důvodu. Ženám jsou často podávány léky a prováděny zákroky bez informovaného a svobodného souhlasu. V mnoha porodnicích je stále běžnou praxí oddělování novorozenců od jejich matek. Údaje o kvalitě poskytované péče nejsou veřejně dostupné. Porodními asistentkám jsou odpírány jejich kompetence. V České republice neexistují porodní domy ani porodní centra vedená porodními asistentkami.“

Více o České ženské lobby: <http://www.czlobby.cz>

Na území bývalé Jugoslávie došlo v letech 1991 až 2001 k sérii ozbrojených konfliktů, při kterých rostlo etnické, sexuální a ekonomické násilí na ženách. Útoky a znásilnění byly využívány jako nástroje „etnických čistek“. Mezinárodní ani místní soudy se dostatečně nezabývaly těmito vícenásobnými formami násilí na ženách a nikdo nehájl zájmy obětí. Místní ženské organizace tedy zřídily Ženský soud a díky tomu se začal rozvíjet férovější a přijatelnější přístup ke spravedlnosti pro ženy.

Zřízení Ženského soudu v roce 2015 bylo přelomovou událostí. V Sarajevu a v Bosně a Hercegovině ženy veřejně vyvíjaly od svých zkušenostech s rasově podmíněným či sexuálním násilím, o zbrojení a ekonomických škodách během válek, které tento region sužovaly v 90. letech 20. století. Zatím proběhlo 7 místních setkání svědků a 17 veřejných jednání Ženského soudu. K dalším aktivitám soudu patří vedení terapeutického týmu na podporu těchto žen, solidární síť svědkyň, alternativní historie, dokument a nedávno vydaná kniha. Cílem pro budoucnost je organizovat místní ženské „minisoudy“, které se budou věnovat rasově motivovanému násilí/ diskriminaci, neprošetřeným válečným zločinům, porušování práv zaměstnaných žen, militarizaci státu a dalším.

Bližší informace: <http://www.zenskisud.org/en>

- Ženy tvoří v průměru **5 %** z celkového počtu osob ve věznicích v Evropě; nicméně až 90 % z nich ve svém životě zažilo násilí ze strany mužů.
- Ve Velké Británii je téměř **80 %** žen ve věznicích pro nenásilné trestné činy, jako je krádež v obchodě a podobně.
- **53 %** žen v britských věznicích bylo v dětství zneužíváno.
- **28 %** žen vyššího věku umístěných ve věznicích, ústavech a dalších institucích v Evropě bylo v posledních 12 měsících zneužíváno nebo jim bylo jinak ubližováno.
- Ženy s handicapem umístěné v institucionální péči jsou zneužívány dvakrát častěji než ty, které žijí v domácí péči.

NÁSILÍ NA ŽENÁCH PŘEŽIVŠÍCH OPAKOVANÉ NÁSILÍ A NA ŽENÁCH OBHÁJKYŇNÍCH LIDSKÝCH PŘÁV

Ženy hájící lidská práva jsou vystaveny vyššímu riziku, že na nich bude páčáno násilí či budou porušována jejich práva, že budou vystaveny pomluvám, vyloučení a odmítnutí ve srovnání s muži hájícími lidská práva.

14%

žen, které hájí lidská práva, přežilo pokus o vraždu.

21%

žen, které hájí lidská práva, bylo sexuálně obtěžováno.

29%

žen, které hájí lidská práva, bylo veřejně vyhrožováno smrtí.

65%

žen, které hájí lidská práva, trpí nespavostí či depresemi.

9%

žen, které hájí lidská práva, uvádí, že má sebevražedné myšlenky.

19%

žen, které hájí lidská práva, bylo zneužito.

10%

žen, které hájí lidská práva, se stalo obětmi sexuálního násilí.

Maďarská ženská lobby, členská organizace Evropské ženské lobby, popisuje: „V roce 2013 zahájila maďarská vláda s několika dalšími státními a mediálními partneři útočnou kampaň proti skupině nevládních organizací hájících demokracii a lidská práva včetně práv žen. Tyto nevládní organizace byly neprávem označeny za „podplacené Sorosem,“ za „falešné levicové nevládní organizace,“ za „placené politické organizace,“ a za „sloužící cizím zájmům.“ Maďarská ženská lobby (HWL) a její tři členské organizace byly v roce 2014 zařazeny na seznam 13 nevládních organizací považovaných maďarskou vládou za pochybné. Maďarský premiér nařídil v 55 organizací nahodilý audit Kontrolního úřadu vlády. Maďarská ženská lobby se tomuto auditu podrobila v roce 2015. V roce 2016 útoky na nevládní organizace zesílily. Vláda vydala sporná a urážlivá prohlášení, v kterých obviňuje tyto nevládní organizace z podpory nezákonného převádění uprchlíků. V roce 2017 byl parlament předložen návrh zákona o „zajištění transparentnosti organizací financovaných ze zahraničí.“ Tento zákon ukládá nevládním organizacím financovaným ze zahraničí, aby tuto skutečnost zveřejňovaly při registraci, ve svých publikacích i při komunikaci. Přijetí tohoto zákona bude mít s velkou pravděpodobností negativní dopad na ženské nevládní organizace hájící lidská práva.“

Více o Maďarské ženské lobby: <http://noierdek.hu/2/>

Kampaň švédské organizace Kvinna till kvinna (Žena ženě) nazvaná Femdefenders i navzdory sílící nenávisti a násilí namířenému proti ženám-obhájkyňm práv vyzdvihuje aktivity a historii, kdy ženy opakovaně vyzývají společnost ke zvýšení podílu žen na jejím řízení a bojují za práva žen a dívek po celém světě. V roce 2015 u příležitosti Mezinárodního dne obhájčů lidských práv zveřejnila tato organizace zprávu, v níž 128 mladých obhájkyň lidských práv vypovídá o svých zkušenostech s výhrůzkami a násilím, nacionalismem, o schopnostech ovlivňovat společnost a strategiích, které využívají k tomu, aby byl jejich hlas slyšet.

Blíže informace: <http://kvinnatillkvinna.se/>

This publication has been produced with the financial support of the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Commission. The contents of this publication are the sole responsibility of the European Women's Lobby and can in no way be taken to reflect the views of the European Commission.

Preklad do češtiny zajistila Česká ženská lobby.

Všechny zveřejněné fotografie pocházejí z Creative Commons.

Financováno z programu
Právo, Rovnost a Občanství.

Joint European Women's Lobby project with the Council of Europe. The contents of this publication are the sole responsibility of the European Women's Lobby and can in no way be taken to reflect the views of the Council of Europe.

